

المؤمنین بطیب قلوبهم بالحسنات
[فهرستواره منزوی ۶۱۱/۶]

۴/۵×۸/۵سم [ف: ۱-۵۰۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۰۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک به پایان ربیع الاول ۹۰۷ق؛
مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۰۰گ، ۱۵سطر
(۵/۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۲۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۸۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: استنبولی،
جلد: تیماج، ۱۴۱گ، ۹سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف:
۱۲-۲۹۸۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: استنبولی،
جلد: تیماج، ۱۶۸گ، ۹سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف:
۱۲-۲۸۲۵]

● المصروح فی شرح الامثلة المصروح / صرف، ادبیات / ترکی
و عربی

al-mušarraḥ fī š-i amṭilat-il musarraḥ

لاری انصاری، محمد بن صلاح، - ۹۷۹ قمری

lārī ansārī, mohammad ebn-e salāh (- 1572)

کتابی نسبتاً مبسوط و ارزشمند به زبان عربی در بیان صیغه‌ها و
امثله مختلف زبان ترکی با لهجه عثمانی است که همچون
سبک، سیاق و باب‌بندی معمول کتب نحوی و صرفی در ادبیات
زبان عرب، در طی چند فصل نگارش یافته است. با بررسی
عبارات پایانی اثر، به نظر می‌رسد شرح رساله امثله مختلفه باشد
که دو نسخه از آن در کتابخانه ی آیت الله مرعشی در قم به
شماره‌های «۶۶۳۹» و «۱۰۸۲۲» موجود است؛ باید دانست که
گردآورنده این اثر، در انجام نسخه، خود را «مصلح الدین»
نامیده است؛ که با توجه به برخی آثار دیگر در این مجموعه
نفیس، به ظن قوی متأخرم به یقین، بایستی وی همان مصلح الدین
لاری بوده باشد که گویا به دلائل مذهبی، پس از به قدرت
رسیدن صفویان شیعی در ایران در سال‌های نخستین قرن ۱۰ به
دربار عالی باب عثمانی رهسپار استانبول و به سلطان سلیمان
قانونی (۹۲۶-۹۷۴ق) پناهنده گردید. وی در دیباچه کتاب، از
دانشجویانی که آگاهی چندانی از تصریف کلمات و صیغه‌های
مختلف آن در زبان ترکی، ندارند، به شدت انتقاد نموده و آنان
را برای مطالعه بیشتر در آشنایی با زبان ترکی، ترغیب می‌نماید.
وی در میان اثر خویش نیز درباره این شرح و سایر آثار مرتبط
خود با اثر مورد بحث، سخن به میان آورده و می‌نویسد: «و إن
أردت زيادة الأمثلة و قد شرحنا أمثلة الصيغة أولاً فسميناه تطويل
الأقولة في شرح الأمثلة ... لأنه كان طويلاً جداً ثم اختصرنا فصار
قليلاً جداً و سميناه تحصيل الأقولة ...» علی رغم بررسی گسترده
راقم، از نسخ دست‌نویس این آثار عزیز الوجود و ارزنده، یعنی
دو کتاب تطویل الأقولة فی شرح الأمثلة و دیگری تحصيل

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۷۱

آغاز: برابر؛ انجام: قبیحة سیئة خواهد فهمید الحمدلله علی اوله و
آخره ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعه ۱۲۹۷ق؛ جلد: مقوایی،
۵۶گ، ۱۷سطر (۵/۸×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵-۱۶۳۰]

● مصرحة الاسماء / لغت / عربی به فارسی

mušarraḥat-ul asmā'

حلیمی، لطف الله بن یوسف، - ۹۲۲ قمری
halīmī, lotf-ol-lāh ebn-e yūsof (- 1517)

اهدا به: سلطان بایزید بن محمد خان (۸۸۶-۹۱۸ق)

تاریخ تألیف: ۹۰۷ق

فرهنگ عربی است به فارسی.

[فرهنگ‌نامه‌ها ص ۲۰۱؛ بروکلان ۲/۲۲۳ و ذیل ۲/۳۱۲؛ قاهره ۴/۱۸۸؛
دارالکتب ۲/۳۸؛ ذیل جلی ۲/۴۹۴؛ معجم المؤلفین ۸/۱۵۶؛ نسخه‌های منزوی
۳/۲۰۲۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴/۱۸-ف

نسخه اصل: بادلیان Land Or. 224؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن،
تا: جمعه پایان ربیع الثانی ۸۸۶ق؛ ۱۵سطر [فیلم‌ها: ۱-۵۵۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲۴

آغاز: مجلة (محلّه) الادب (ادبست) و حدیقة (و دبستان) الارب
(حاجتست) رتبتها (ترتیب کردمش)؛ انجام: یهودیه (یک زن
جهود) یهیر (آب بسیار) یهیری (باطل و آب بسیار) بی بین (اسم
مکان)

خط: نسخ، کا: مولانا علی بن محمد محمد؟ بن مراد ادیقی، تا:
یک‌شنبه اوایل ربیع الاول ۸۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ در لابه‌لای
سطور کلمات عربی به فارسی ترجمه شده، در آن آمده: «فسمیتها
مصرحة الاسماء مع قصد التاريخ فی الاسماء»؛ مهر: «لا اله الا الله
الملك الحق المبین عبده عبدالحمید» (مرعب)؛ جلد: تیماج،
۱۵۸گ، ۹سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۷-۳۷۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۰

آغاز: ان من لطف الله بالنبات حمد المنطق باللغات ... و بعد فهذه
مجلة الادب و حدیقة الارب ... رتبتها و زیتها قاصد الجمهرة
الاسماء الصصحاح ... سلطان بایزید خان ... و سمیتها مصرحة
الاسماء مع قصر التاريخ فی الاسماء (= ۸۷۲) ... حرف: انت تویی
ام روحی یا جان من xx اتعلم حالی می‌دانی حال من؛ انجام: یهین
اسم مکان.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسن بن مراد بن عبدالرحمن نواده شیخ
مرزبان وفاقی، تا: ۹۰۶ق؛ کاغذ استنبولی، ۱۴۲گ، ۹سطر، اندازه:

فهرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و نه؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276267

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳